

Poradnik dla osób wybierających zawód

Czynniki trafnego wyboru zawodu

Jedną z najważniejszych decyzji człowieka jest wybór zawodu. Każdy musi sobie odpowiedzieć na pytanie "Co będę robić w przyszłości?". Można szukać pomocy między innymi u rodziców, znajomych, doradcy zawodowego. Jednak ostateczna decyzja należy do Ciebie. Decyzja samodzielna i dobrze przemyślana może zagwarantować satysfakcję z wykonywanej pracy oraz sukces zawodowy. Zawód wybrany nietrafnie prowadzi do zniechęcenia i niezadowolenia, a praca w nim staje się udręką. Wybranie właściwego zawodu warte jest więc czasu i wysiłku.

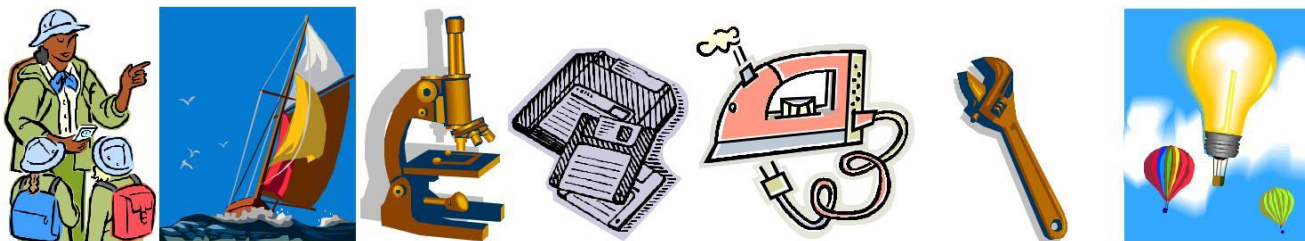
Aby dokonać optymalnego wyboru, dobrze jest się zastanowić, czego się tak naprawdę chce. Planowanie kariery zawodowej odbywa się za pomocą ustalenia tego, czego oczekuje się od życia i pracy zawodowej. Praca, którą będziesz wykonywał w przyszłości powinna być zgodna z Twoimi możliwościami, potrzebami, dążeniami.

Podjęcie decyzji jest trudne. Od zawsze sprawiało kłopoty, tak że wiele lat temu, gdy świat był uporządkowany i przejrzysty, a zmiany dokonywały się powoli. Tym bardziej dzisiaj, gdy zmiana wpisana jest w nasze życie. Wiele dzieje się wokół, coś, co dzisiaj jest „takie”, jutro już zupełnie „inne”. Stąd pojawiają się wątpliwości przy podejmowaniu decyzji.

Co warto wziąć pod uwagę, by podjąć optymalną decyzję? Pierwszym krokiem jest rozpoznanie własnego potencjału.

Poznaj siebie. Ważne jest, by przed wyborem szkoły wiedzieć dużo o sobie...

Zainteresowania

Każdy z nas posiada zainteresowania, choć nie zawsze potrafimy je nazwać i o nich mówić. A naprawdę warto, ponieważ większość dorosłych zadowolonych ze swojej pracy mówi, że sekret ich szczęścia polega przede wszystkim na tym, że otrzymują pieniądze za to, co uwielbiają robić. Warto przyrzeć się swoim zainteresowaniom, bo może uda Ci się znaleźć to „coś”, co będziesz lubił robić, i uczynić z tego sposób na życie.

Zainteresowania wyrażają się w trwałym zaciekawieniu jakąś dziedziną, w aktywnym poznawaniu określonych zjawisk bez niczyjego nakazu czy obowiązku. Są siłą napędową do podejmowania działania na rzecz poznawania określonej dziedziny.

Dokonując wyboru zawodu, należy wziąć pod uwagę swoje trwałe i najsilniejsze zainteresowania. Trwałe zainteresowania to takie, które nie ulegają zmianom mimo upływu lat.

Oto pytania, które pomogą Ci w ocenie własnych zainteresowań:

- Jak spędzasz wolny czas?
- Jaki rodzaj książek lub czasopism najczęściej czytasz?
- Jakie programy telewizyjne oglądasz?
- Na jakie dodatkowe zajęcia uczęszczasz?
- Z jakiej dziedziny poszukujesz informacji (np. wypytujesz o nie fachowców)?
- Co Cie naprawdę pasjonuje?

Reasumując można powiedzieć, że zainteresowania to stan wzmożonej uwagi i skupienie na czymś; to dążenie do głębszego zbadania tego czegoś, czemu z reguły dodatkowo towarzyszy przeżywanie różnorodnych uczuć.

Uzdolnienia

Zdolności stanowią te różnice między ludźmi, które decydują o niejednakowych rezultatach w uczeniu się i działaniu przy jednakowej motywacji i uprzednim przygotowywaniu się. Pewnie zaobserwowałeś to u siebie i swoich znajomych. Jedni tyrają na szóstkę i nie zawsze im się to udaje, a inni mają najlepszą ocenę w kieszeni, a dokładnie w dzienniku bez wysiłku! Ale na innym przedmiocie może być odwrotnie.

Zdolności są naturalną i wyuczoną umiejętnością wykonywania lepiej od innych pewnych czynności, zdobywania wiedzy. To zdolności decydują o niejednakowych rezultatach uczenia się i działania, przy jednakowej motywacji i przygotowaniu w porównywalnych warunkach.

Poziom zdolności zależy od wielu czynników:

- wrodzonych,
- wychowania (czy rodzina, środowisko wychowawcze sprzyja rozwojowi zdolności),
- własnej aktywności (pracowitość, wytrwałość, praca nad sobą).

Zdolności odgrywają bardzo ważną rolę w życiu człowieka. Decydują o jego powodzeniu w określonej działalności, o sukcesach i zadowoleniu z wykonywanej pracy, o efektach nauki, itp.

Do zdolności ogólnych zalicza się np:

- inteligencję,
- spostrzegawczość,
- Wyobraźnię

Do zdolności specjalnych zaliczamy np:

- zdolności matematyczne,
- językowe,
- literackie
- interpersonalne,
- plastyczne,
- muzyczne,
- sportowe

Na ich podstawie można określić stopień Twojej przydatności do danego zawodu, ponieważ różne zawody wymagają różnych uzdolnień (np. architekt - uzdolnienia rysunkowe, menedżer - uzdolnienia organizatorskie). W zawodach społecznych przydatne są uzdolnienia interpersonalne, językowe, literackie, a w zawodach artystycznych uzdolnienia plastyczne, muzyczne, wyobraźnia przestrzenna i zmysł estetyczny. Z optymalną sytuacją mamy do czynienia wtedy, gdy uzdolnienia idą w parze z wymaganiami, jakie stawia określony zawód

Zastanów się:

Które czynności wykonujesz szybko, dokładnie i poprawnie?

W jakich dziedzinach zdobywałeś nagrody i wyróżnienia?

Z jakich przedmiotów w szkole z łatwością, bez dużego nakładu pracy uzyskiwałeś najlepsze oceny?

KOTWICE KARIERY

1. **Kompetencje zawodowe.** Towarzyszy im dążenie do „bycia fachowcem” w konkretnej dziedzinie, potwierdzenia własnego mistrzostwa, awansu poziomego. Tacy ludzie najczęściej nie są zainteresowani stanowiskami kierowniczymi.
2. **Kompetencje menedżerskie.** Celem zawodowym staje się wówczas zdobycie nowych doświadczeń w zakresie zarządzania, podejmowanie decyzji, zwiększenie zakresu władzy, dążenie do sukcesu finansowego.
3. **Autonomia i niezależność.** Związana jest z dążeniem do poszerzenia marginesu własnej swobody, uwolnienia się z krępujących więzów i ograniczeń (związanych np. z biurokracją i autokratyzmem przełożonych). Osoby silnie nastawione na niezależność nie poszukują stanowisk kierowniczych, ale nie chcą być jedynie wykonawcami poleceń zwierzchników. Ich celem jest praca na stanowisku samodzielnych specjalistów i związana z nimi odpowiedzialność.
4. **Bezpieczeństwo i stabilizacja.** Głównym motorem działania jest w tym przypadku emocjonalny związek z firmą, poczucie lojalności. Pracownicy o stosunkowo silnej potrzebie bezpieczeństwa mogą aspirować do stanowisk kierowniczych, ale najczęściej w ramach tej samej jednostki. Zwykle bronią się przed zmianami swojego środowiska, np. nie interesuje ich na ogół kariera międzynarodowa.
5. **Kreatywność.** Przejawia się w tym, że osoby twórcze chętnie posiadają wiedzę o sobie, organizacji i różnych jej podsystemach, dostrzegają problemy i rozwiązują je, dążą do wprowadzenia zmian, innowacji itd. Są zwykle mobilne i pozytywnie nastawione do rotacji jako drogi podwyższania kwalifikacji oraz do awansu zawodowego.
6. **Usługi i poświęcenie dla innych.** Głównym celem w życiu staje się realizacja wartości humanistycznych, rozwiązywanie problemów politycznych, pomaganie innym, leczenie, nauczanie. Osoby wyznające te wartości chętnie angażują się w akcje społeczne, podejmują pracę jako wolontariusze.
7. **Wyzwanie.** Podłożem działania jest tu często chęć przeciwstawiania się trudnościom i możliwość podejmowania ryzyka. Osoby lubiące wyzwania chętnie podejmują pracę w środowisku stwarzającym okazję do walki i rywalizacji. Pola wyzwań mogą być bardzo różne np. takie jak ratowanie firmy od bankructwa, ale również handel i sport.

8. **Styl życia.** Osoby prezentujące tę wartość starają się o zachowanie proporcji i harmonii między różnymi aspektami życia - a przede wszystkim pracą i życiem osobistym. Są gotowe zrezygnować z wyższych dochodów na rzecz spędzania większej ilości czasu z bliskimi. Sukces to dla nich coś więcej niż sukces zawodowy.

A co Ty sobie cenisz w życiu?

Stan zdrowia

Stan fizyczny i zdrowotny odgrywa, podobnie jak zainteresowania, zdolności, charakter czy temperament, ogromną rolę w wyborze zawodu. Poznanie swojego stanu zdrowia wraz z poznaniem przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu pozwoli nam uniknąć niewłaściwych wyborów w tym zakresie. Wśród osób z przeciwwskazaniami do wyboru zawodu są zarówno takie, które mają niewielkie odchylenia w stanie zdrowia, jak i takie, które mają znaczne zaburzenia i dla których są dostępne zaledwie 2 lub 3 zawody.

Dlatego też zastanów się, czy Twoja budowa ciała i ogólny stan fizyczny nie będą przeszkodą w wykonywaniu wybranego zawodu:

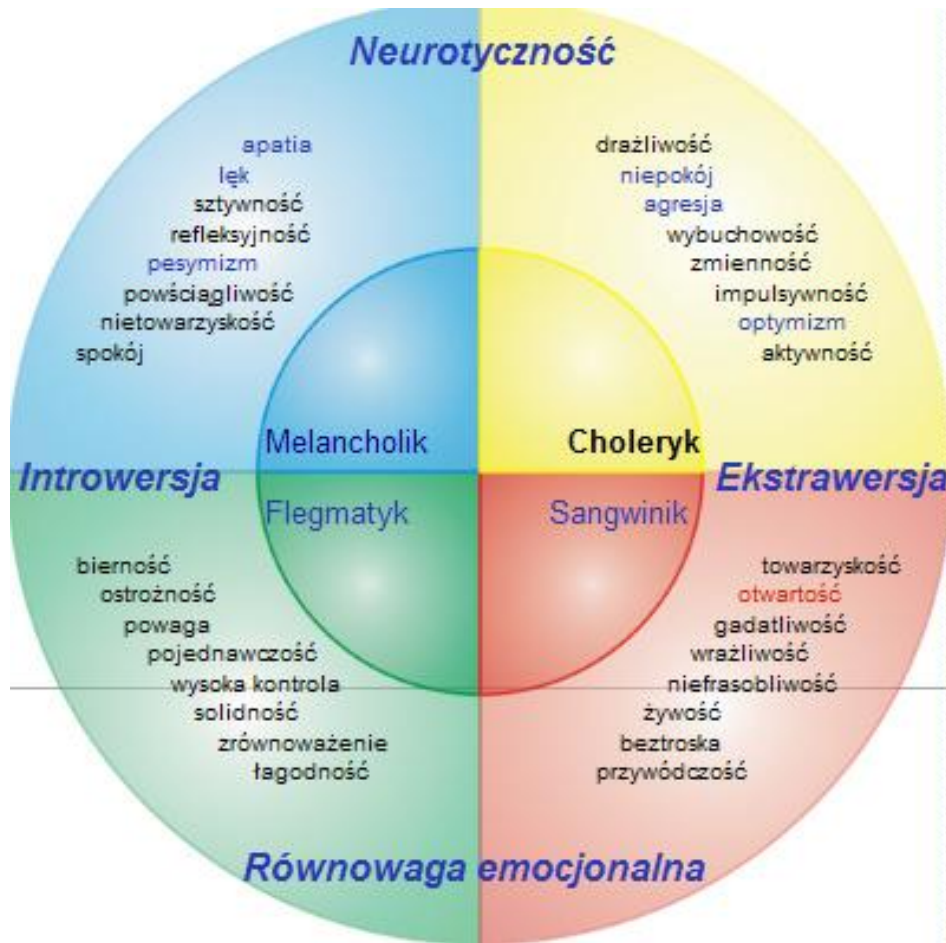
- Czy jesteś pod stałą opieką lekarską?
- Czy ciężko chorowałeś?
- Czy nosisz okulary, wkładki ortopedyczne, aparat słuchowy?
- Czy jesteś alergikiem?
- Czy masz wady postawy?

W jednych specjalnościach zawodowych wymagania te dotyczą dużej siły fizycznej, w innych dobrego wzroku, prawidłowego słuchu itp. Największe wymagania zdrowotne dotyczą specjalności uzyskiwanych w szkołach zawodowych (zawody robotnicze), przygotowujących do pracy w przemyśle, rolnictwie i niektórych usługach. Jednak pamiętaj, że nawet jeżeli jesteś osobą o słabym zdrowiu, z różnymi dolegliwościami, Tobie też można dobrać odpowiedni zawód. Ocena stanu fizycznego i zdrowotnego, jak również skłonności do zachorowań, przebyte choroby, posiadane wady i konieczność ich analizy w odniesieniu do wybieranego zawodu należy do lekarza.

Jeśli jesteś pod opieką jakiejś specjalistycznej poradni, to zapytaj lekarza, czy nie ma przeciwwskazań do wykonywania zawodu, który sobie wy marzyłeś. Zawód, który Ciebie interesuje, nie może być w kolizji ze stanem zdrowia.

To też jest ważne!

Temperament

Warto także za stanować się nad własnym temperamentem. O ile zainteresowania mogą być zmienne, o tyle cechy temperamentu są dość trwałe.

Temperament to charakterystyczna dla danej osoby i uwarunkowana biologicznie siła i szybkość reagowania. To nasze wewnętrzne życie emocjonalne, zmienność oraz ekspresja ruchów, gestów oraz mimiki. Niektórzy są wytrwali, zdolni do długotrwałej pracy, inni natomiast są niecierpliwi i szybko się męczą. Niektóre osoby pracują szybko, a inne - powoli. Jedni wolą samotność, a drudzy towarzystwo innych osób.

- Jeżeli masz silny temperament, to możesz wybrać zawód wymagający wysiłku fizycznego i psychicznego, np. mechanik, budowlaniec, lekarz. Przy małej sile temperamentu wybierz zawody umożliwiające indywidualny rytm pracy oraz niewymagające wysiłku fizycznego i psychicznego.
- Jeżeli jesteś mało ruchliwy (lubisz spokój, ciszę, jesteś cierpliwy i staranny), to wybierz zawód, który nie wymaga częstych kontaktów z ludźmi, np. laborant, zegarmistrz, ekonomista. Jeżeli natomiast jesteś osobą ruchliwą, lubisz zmiany i

towarzystwo ludzi, wybierz zawód np. fryzjera, nauczyciela, dziennikarza, policjanta.

- Jeżeli charakteryzujesz się dużą równowagą, możesz wybrać zawód wymagający dużej odpowiedzialności i częstych kontaktów z ludźmi, np. lekarz, pielęgniarka, sprzedawca. Jeżeli Twoja równowaga jest mała, wybierz zawód, w którym nie występuje duże napięcie nerwowe.

....a Ty?

Do jakiej grupy osób Ty należysz?